

Historie divadla v Lomnici

Historie divadelního souboru Josef Kajetán Tyl od založení do r. 1884

Při místopisném putování historií regionu Lomnicka nemůžeme opomenout téměř 180letou tradici lomnického ochotnického divadla. Cenným zdrojem informací o počátcích divadelního souboru (DS) jsou určité články dlouholetého člena a kronikáře Josefa Petráka ve Vlastivědném sborníčku (1922), či nedávno vydaný Místopis českého amatérského divadla (2001). Proč však pracovat jen s těmito prameny, když DS je stále činný a vlastní řadu dokumentů (včetně kronik) mapujících jeho historii. Oslovil jsem proto současného kronikáře DS p. Josefa Šimka a v této příloze si tak můžete přečíst text zpracovaný opravdu fundovanou osobou.

Kronika

*Jde o nedílnou součást historie našeho spolku. Rád bych Vás seznámil s některými lidmi, kteří mají největší zásluhu na tom, že o historii našeho spolku toho tolik víme. Nejstarším kronikářem byl **Josef František Vlček**. Městský tajemník ve druhé polovině předminulého století. Jeho divadelní Paměti nesou stopy stáří, zažloutlé a otřepané listy jsou plné klidného rukopisu a úhledného písma, v němž se místy objevují pozůstatky kurentu. Projevuje se vliv tehdy vládnoucí němčiny (např. ženská jména jsou uvedena bez skloňování - Barbara Černý). S jeho jménem jako herce a člena výboru se setkáváme již před rokem 1866 a potom od r. 1878 do r. 1895 ve funkci ředitele (předsedy) Spolku divadelních ochotníků. Po dobu téměř 62 let nás vedou jeho Paměti, tyto nejstarší zachovalé záznamy, životem a prací, ale i starostmi lomnických divadelních ochotníků. Jeho Paměti končí rokem 1886.*

*Pokračovatelem v práci pana Vlčka byl **Josef Petrák**. Stejně jako jeho předchůdce zpracoval i on svou kroniku od počátku lomnického ochotnického divadla. Přebral mnohdy doslova Vlčkovy zápisy a myšlenky, ale doplnil je bohatstvím vzácných údajů z vlastního zjištění a vzpomínkami pamětníků, osobním zhodnocením situací a bohatstvím podrobností ze života divadla a jeho členů. Jeho kronika je plná dokumentárních a dnes již velmi vzácných fotografií členů výborů, významných ochotníků a jevištních scén divadla v radnici.*

*Třetím kronikářem byl **František Mizera**. Rodák ze sousední Plouznice byl učitelem a později okresním školním inspektorem. Navázal na zápisy Petrákovy kroniky, ukončené rokem 1908, a pokračoval v nich až do r. 1928. Na rozdíl od svých dvou předchůdců jsou jeho zápisy stručné, postrádají fotografickou nebo jinak důležitou dokumentaci a ponejvíce se omezují na podrobný výčet představení. Ale i tak jsou cenným obrazem činnosti po první světové válce.*

*Po panu Mizerovi zápisy v kronice na dlouhých 42 let končí. Obnovuje je až **Jan Konopáč**, který nás velmi důkladným způsobem, zajímavým vyprávěním a bohatstvím údajů provází obdobím let 1928 - 1930. Jde o historickou etapu, která umožnila vznik budovy dnešního Tylova divadla.*

*Pokračovatelem těchto pánů byla překvapivě žena (i když za vydatné pomoci svého manžela Vladimíra Cermana) - **Libuše Cermanová**, která se věnovala moderní historii spolku mezi lety 1932 - 1999. Její práce byla vskutku úctyhodná, neboť se pokusila doplnit údaje, které chyběly od roku 1932.*

*Zatím posledním kronikářem je od roku 2000 **Josef Šimek**, učitel na lomnické základní škole.*

Budova Tylova divadla v Lomnici nad Popelkou (říjen 2004)

Historie DS J. K. Tyl

První představení

O prvních světských divadelních hrách nás informuje divadelní kronika Josefa Petráka. Autor kroniky uvádí, že „získal spolehlivou zprávu“ od stařenky Anny Křížové, která se pamatovala na první vystoupení lomnických ochotníků asi v letech 1815 - 1817. Tehdejší přítomnosti německé divadelní společnosti využili studenti a sehráli hru Jana Nepomuka Štěpánka „Štěkavec“ (vyšla poprvé tiskem v r. 1815). Tenkrát se hrálo v přízemí radnice, hostující společnosti byly vesměs německé.

Rok 1825 označují kronikáři jubilejním rokem lomnického ochotnického divadla. Tehdy bylo uspořádáno několik představení, která znamenají počátek organizované ochotnické divadelní činnosti u nás. Byli to opět studenti, kteří pro účinkování na jevišti nadchli ostatní občany. Hrál se v sále Františka Šlechty, jehož hostinec stál na náměstí v místě nynějšího obchodu s domácími potřebami

a železářstvím. Šlechtův syn měl největší zásluhu na počátcích této ochotnické divadelní činnosti. Byl to pozdější významný lékař v Turnově **MUDr. Antonín Šlechta**, zakladatel lázní v Sedmihorkách v Českém ráji.

Pokračovatelem Antonína Šlechty v jeho ochotnické činnosti byl rovněž zanícený divadelní ochotník **Jan Vávra Lomnický**, rodák z Lomnice, pozdější spisovatel, básník a překladatel.

Na tu dobu se již hrály významné hry, zejména V. K. Klicpery, Jana Nepomuka Štěpánka, Václava Tháma. Právě ve výčtu her v divadelní kronice se projevuje vliv tehdejšího repertoáru českých představení v Praze, která se hrála v divadelních sálech v Kotcích, v Nosticově divadle (nyní Tylovo divadlo) a zvláště v Boudě na Koňském trhu (nynějším Václavském náměstí). Studenti, kteří s prostými Pražany byli hlavními návštěvníky těchto českých představení, stali se pak propagátory ochotnického divadla na českém venkově.

Kočovné společnosti

Kulisy pro první lomnickou scénu namaloval bezplatně lomnický malíř obrazů Václav Čapek, „z kasy koupily se jen barvy“, plátno věnoval Petr August Šlechta z výroby svých ručních tkalců. Na dosti velkém jevišti se pilně hrálo po tři roky, za tu dobu nastudovali a uvedli 12 her. Potom se kulisy zapůjčily mimo Lomnici, aniž se Lomničtí ochotníci dočkali jejich vrácení. Josef Fr. Vlček si ve svých Pamětech stěžuje „... kam se poděly, ví jedině Bůh!“ Škoda, že z doby počátků ochotnických představení se nezachovala žádná „divadelní cedule“, jak se tehdy plakátům říkalo. Lze se jen domnívat, že je pro každé představení malovali nebo psali ochotníci sami nebo že shořely s celým pozdějším jevištěm při velkém požáru v r. 1862.

Ztrátou kulisy vlastní divadelní činnost dočasně ustala. Dlouho však naši ochotníci nezaháleli. Jejich touha po divadle již v nich tak mocně zakořenila, že uvítali hostování u divadelních společností, které ocenily ochotu a touhu lomnických ochotníků a rády jimi doplňovaly své početně malé soubory. Stávalo se, že některá představení byla až z poloviny obsazena místními ochotníky. Vždyť jistě jenom s touto pomocí mohla jedna ze společností sehrát ve třicátých letech 19. století v Lomnici hru Friedricha Schillera „Loupežníci“.

Kočovné společnosti hrály v sále Ludvíka Cermana. Byl to hostinec na náměstí na místě nynějšího čp. 102, sousedící s nynějším obchodem zeleninou a ovocem.

Příležitostně, i když poměrně časté účinkování s kočovnými společnostmi nemohlo naše ochotníky natrvalo uspokojit. Po celou dobu toužili po vlastní scéně. Ale k jejímu vybavení se nedostávalo peněz. Až v r. 1858 z podnětu ředitele (předsedy) spolku MUDr. Aloise Kabeláče byla mezi občany uspořádána sbírka ve prospěch znovuzřízení stálé ochotnické scény. „Spanilomyslní občané“ - tak zní zápis ve Vlčkově kronice - byli účelu nakloněni, sbírka vynesla 63 zlatých 31 krejcarů. Z jejího výtěžku spolek zakoupil za 40 zl. staré domácí divadlo z Prahy. Bylo to jen trochu potřhaného papíru a nového plátna. Po pracných úpravách a doplňcích se členům spolku podařilo z toho zřídit vlastní jeviště a to opět v sále Ludvíka Cermana.

Poprvé se na tomto jevišti hrála 1. ledna 1859 hra Bratr Honák od Kaisera, v níž titulní roli vytvořil Dr. Kabeláč. Hnací silou souboru byl lomnický rodák, student medicíny Josef Matoušek, pozdější lékař a spisovatel v Ústí nad Orlicí, kde se horlivě účastnil politického ruchu. V tomto roce zde bylo sehráno 8 představení. Častým stavěním a skládáním při každém představení se však kulisy staly brzo nepoužitelnými. Vždyť byly chatrné již při jejich zakoupení. Proto se veškeré snažení ochotníků zaměřilo na vybudování stálého jeviště, nezávislého na hostinci.

Vlastní scéna

Řešení se našlo v polorozpadlé místnosti I. poschodí zadní části tehdejší radnice. Vedení města v čele s purkmistrem Šlechtou tuto snahu podporovalo. Pro zajímavost uvádíme několik výpisků z projednávání žádosti ochotníků: „Protokol zaveden u purkmistrovského úřadu v Lomnici n. P. dne 21. září 1859 u přítomnosti níže podepsaných. Zástoj. Několik pánů sousedů předneslo zde ouředně návrh, by se v radním domě, nazad v prvním poschodí ten docela spustný a zbytečný byt upravit nechal a sice, by se všechny příčky odebraly, zdě patřičně opucovaly . . . atd.“ Následuje rozvláčné zdůvodnění účelu: „Obzvláště, že by se v městě zaveden divadel představení tam držeti mohly.“ Dále výpočet nákladů, způsob úhrady atd. Protokol pak pokračuje: „Načež se páni výboří a shromáždění sousedé následovně sjednotili a vyjádřili: My nahlížíme potřebnost velkou opravení zadního dílu radního domu a přistupujeme tímto spíše k návrhu tomu . . .“ Následuje opakování účelu a rozhodnutí: „My svolujeme, by se veškeré příčky vybořily, zapotřebné šlisny zasadily, též svolujeme, aby okolo sálu tak zvaná galerie vyvedla. K té celé stavbě potřebující dříví a prkna svolujeme, by se od obce daly a co se týče dveří a oken svolujeme by se ty samé na výlohy obecní zapravily.“

Ze zápisu je patrné, že ochotnické divadlo mělo značnou přízeň mezi občany, kteří ve prospěch budování stálé scény pomáhali spolku finančními i materiálními dary a zápůjčkami. Rozpočet na opravu činil 421 zl. 79 kr. Přestavba, prováděná vlastními silami členů divadelního spolku, nebyla prací jednoduchou, když vedle jiných nedostatků chátrající budovy jenom odtržený strop hrozil spadnutím.

Práce na přestavbě rychle pokračovaly a tak se již 21. listopadu 1859 ponejprv hrálo na prvním stálém jevišti ve staré radnici. „Hrou Svěhlavost a k tomu cíli proslovem předneseným Barborou Černého chrám Thálie zasvěcen byl“. Získáním vlastního stánku se činnost značně zvýšila. V následujícím roce sehráno 11 představení, ze známých to byla „Palíčova dcera“ a Štěpánkův „Čech a Němec“.

Mimo jiná představení se 24. června 1860 hrály „k dobrému účelu“ dvě jednoaktovky. Na jedné z nich pod názvem „Pan Čapek aneb Což pak mě nikdo nezná?“ je zajímavé, že ji z originálu hry A. Fredra přeložil tehdejší politický vůdce, semilský rodák Dr. František Ladislav Rieger. Plakát byl vytištěn v tiskárně F. J. Kastránka v Jičíně a je nejstarším dochovaným plakátem našeho divadelního archivu.

V r. 1861 se hráli ochotníci 8 představení, mezi jinými Tylova „Pražského flamendra“ a o dušičkových dnech nezbytnou hru „Mlynář a jeho dítě“.

V r. 1862 bylo uvedeno 7 představení až do 24. srpna, kdy se hráli hru „Starý manžel“,

z níž se nám zachoval druhý nejstarší plakát. Oba plakáty nám poskytují zajímavý dokument o vstupném: I. místo svobodno, II. místo 20 krejcarů, k stání 12 krejcarů, galerie 6 krejcarů.

První místo bylo obsazováno zámožnými občany, a proto kronikář vysvětluje označení „svobodno“, „že honorace nedá si diktovati nějakých 25 krejcarů, ale že půjde vejš.“ Zajímavý úkaz doby.

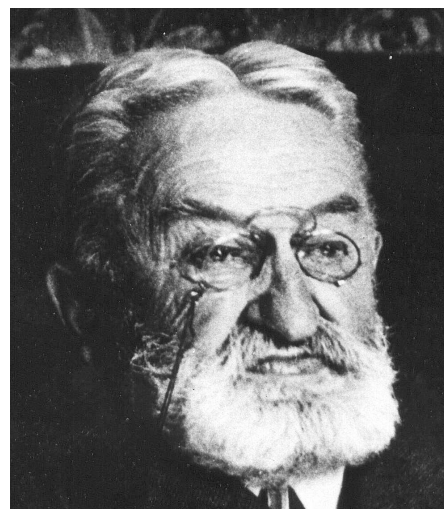
Velký požár

Výše uvedený plakát z 24. srpna 1862 je mimořádně zvláštním dokumentem z posledního představení hraném na prvním vlastním stálém scéně. Za pět dnů po tomto představení, dne 29. srpna 1862 o třetí hodině odpolední vypukl v jednom domě zhoubný požár, který zachvátil celou radnici a dalších 41 domů. Z divadla se zachránilo jen několik kulis a opona, ale i ty byly ohněm značně poškozeny. Přes toto velké neštěstí se hráli lomničtí ochotníci ještě v témž roce divadelní představení v Jičíně ve prospěch občanů postižených požárem. Sami postižení pomáhali svým sousedům.

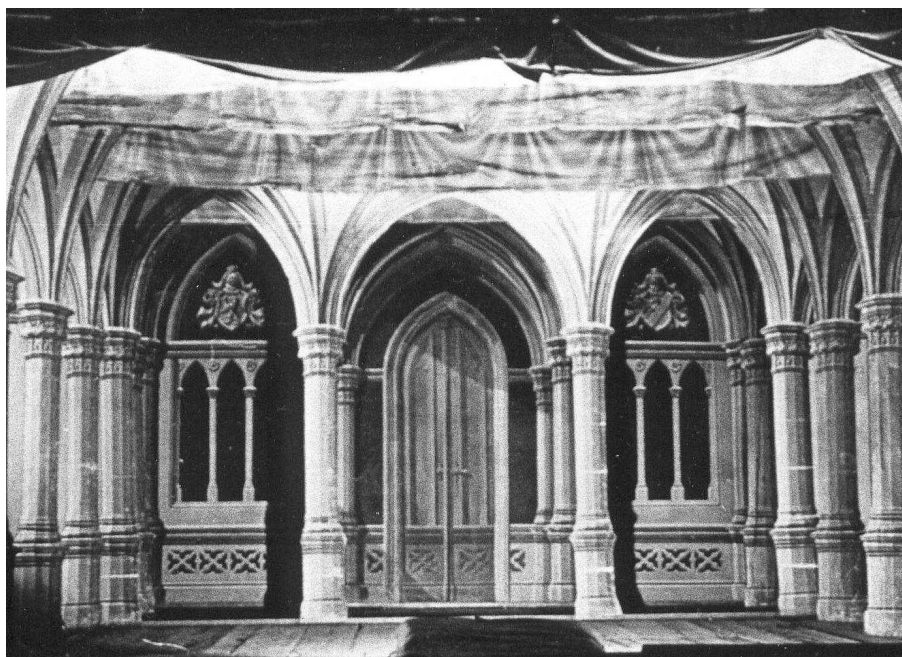
Na tomto prvním stálém jevišti bylo od r. 1859 do r. 1862 uvedeno 27 představení.

Povolování divadelních představení

Ještě počátkem šedesátých let 19. století udílelo povolení ke každé divadelní hře místodržitelství v Praze. Jemu se divadelní knížky předkládaly prostřednictvím městského magistrátu. Ten je postoupil okresnímu hejtmanství a odtamtud „putovaly“ do Prahy. Tam byly podrobeny přísné cenzuře a mnohdy v nich byly vyškrtnuty i celé stránky. Úřední vyjádření bylo psáno výhradně německy. Spolek musel počítati s tím, že taková klikatá cesta úředního šimla trvala dosti dlouho. Podléhala mu každá hra bez ohledu na to, že ve stejné době se hrála v Praze. To však nebyla jediná překážka stavěná v cestu českému divadlu. Okresnímu hejtmanství bylo nutno oznamovati i obsazení rolí každé hry a z vybraného vstupného

Josef Petrák (* 6. července 1851 v Horní Branně) – učitel, vlastenec, činovník mnoha spolků, jeho příspěvky najdeme v hojném počtu v mnoha dobových regionálních listech (Sborníček, Krakonoš aj.)

Jevištvní dekorace z divadla v nové radnici, kam se soubor přestěhoval r. 1866. Jen za prvních 11 let zde bylo sehráno na 78 představení.

museli ochotníci odváděti dosti značné částky dobročinným účelům.

Jako příklad by mohl posloužit rok 1883. Tehdy se ve dnech 26. a 30. prosince hrálo s velkým úspěchem představení historického dramatu ředitele Národního divadla Františka Adolfa Šuberta „Probuzení“. Na vstupném vybráno 110 zl. 89 kr. Než byla hra uvedena na lomnickém jevišti, předcházely jí nesmírné potíže, kladené ze strany okresního hejtmána, který její provozování povolil za velmi krutých podmínek. Tak např. mimo jiné: „V textu zaměnit jméno Karel hrabě Dejtn ze Stříteže za jméno Martinic, hrabě Michna - hra vrhá špatné světlo na vynikající osoby českého stavu, jehož potomci dosud na živu jsou.“ V textu vypustit 18 stránek - přesně označených atd.

Tím byla hra okleštěná až do úplné nesrozumitelnosti. Odvolání na místo-držitelství se nesetkalo s úspěchem. Spolek si stěžoval přímo u autora. V dopise píše F. A. Šubrt lomnickým ochotníkům mimo jiné: „...lituji jen, že byla kniha pro Lomnici ztížena tímtož osudem jako pro Národní divadlo. ... Nezbyvá, leč abyste jakous takous souvislost v textu opatřili. . .“

Divadla v soukromí

Po velkém požáru radnice a okolních domů divadlo na čas umklo. Mnozí, zejména mladí členové, odešli z Lomnice za svým povoláním, starší členové byli neustálými pohromami unaveni, a tak ochotnické divadlo po dosavadní 38leté historii stálo před úplným zánikem. Ukázalo se však, že počáteční ohromení bylo brzy překonáno nezměrnou touhou po divadle. Pomohla tomu i doba. Šedesátá léta 19. století byla dobou velkého národního nadšení, byly zakládány významné národní a kulturní organizace, mezi nimi první česká národní scéna, Královské prozatímní divadlo v Praze. A právě toto

bouřlivé údobí nenechalo našim ochotníkům odpočinouti od započatého díla. Pro nedostatek vhodného místa hráli již v následujícím roce po požáru v domech svých členů. Ke zřízení skromného jeviště postačilo pár prken a několik prostěradel, židle si vypůjčili od sousedů. Tak nejprve hráli na Karlově u Háků (nyní dům čp. 203 v ul. Antala Staška), později také ve mlýně Na podměstí (pozdější Pivrcova pila) a i jinde. Zprvu hráli pro svou zábavu a vlastní potěšení, brzy však nadchli další příznivce, zejména mladé lidi, takže se rozhodli hrát veřejně i za těchto velmi skromných podmínek. Ještě v roce 1863 se hráli 9 představení, mezi nimi známou a tehdy velmi oblíbenou hru „Berounské koláče“ od Jana Nepomuka Štěpánka. V dalším roce hráli čtyřikrát, v r. 1865 šest představení.

Divadlo v nové radnici

Dne 2. května 1864 byl položen základní kámen ke stavbě nové (nynější) radnice na místě radnice vyhořelé, ale rozšířeném o sousední pozemek vyhořelého domu čp. 6, který pro stavbu nové radnice zakoupil starosta města Vincenc Mastný. Kladl si však podmínku, že mimo jiné, jím navrhované prostory, bude v radnici velká síň pro ochotnické divadlo. A tak současně se stavbou byly konány přípravy ke zřízení stálého divadla „v novém městském radním domě“ za účinného vedení Dr. Kabeláče, ředitele ochotnického spolku. Za dva roky po zahájení stavby byl nově vybudovaný sál se stálým jevištěm zasvěcen Thalii. „V novém, pěkně upraveném a pohodlném divadle ve druhém patře radnice, v divadle, jemuž do té doby nebylo rovného daleko vůkol“ (tak zní zápis ve Vlčkových Pamětech) bylo sehráno první představení 15. dubna 1866.

Hra „Svatojánský dvůr“ od S. Nosenthala byla velmi slavnostní. Předcházela jí „overtúra“, národní hymna a proslov. Tím vlastně vstoupila slavnostním způsobem do kulturního života města i nová radnice, která byla předtím „vysvěcena“ dne 29. srpna 1865.

Divadelní sál byl zřízen v prostoru nynější velké zasedací síně Obecního úřadu. Jeviště bylo na straně k náměstí, naproti němu vyzadu za sedadly balkón, divadelní šatna pro herce byla na chodbě, obecní svazek vrchní kabáty pokládalo na klín. Divadlo bylo přibližně pro 250 diváků.

V novém divadelním sále, který sloužil ochotníkům plných 64 let až do vybudování nynějšího Tylova divadla, nastal také nový rušný život v podmínkách, o nichž se ochotníkům dosud jen snilo. Hned v prvním roce se hráli 5 představení, v r. 1867 sedm, v r. 1868 uvedeno 9 představení, v roce následujícím jedenáct. Za 11 let od zahájení činnosti na první vlastní scéně ve staré radnici až do konce roku 1869, bylo sehráno 78 představení. Přestože ochotnický spolek byl na počátku nové éry velmi chudý, jak zpravidla jsou ti, kteří vyhořeli, tak pravidelně z každého představení věnoval vždy značnou částku dobročinným účelům. Podpory dosahovaly až jedné třetiny vybraného vstupného. Tak v uvedených 11 letech poskytl 580 zlatých postiženým požáry nejen v Lomnici, ale i na Bezděčíně, v Kněžnicích, Veliši, dokonce i ve Vysokém Mýtě, ve Mšeně a jinde.

A při tom se objevují hry, u nichž obsazení 20ti i více osobami nebylo vzácností.

Bylo to zřejmě nové prostředí, které tak mocně zapůsobilo na divadelní činnost. Již v prvních letech se objevují hry J. K. Tyla: v r. 1868 to bylo jeho drama „Krvavé křtiny aneb Drahomíra a její synové“, v následujícím roce „Bankrotář“, „Lesní panna“ a další. Významnou událostí byly oslavy Františka Palackého ve dnech 13. a 14. června 1868, k nimž městská rada vydala plakát tohoto znění:

PROGRAM

k oslavě 70. narozenin

Otce národa, nejpřednějšího učitele a buditele národa československého, slavného dějepisce království, pana Dr. Františka Palackého v městě Lomnici, kraje Jičínského.

Následuje výčet programu, jako sobotní večerní osvětlení města, průvody, hudba, zpěv a v neděli pak slavnostní představení pořádané ochotnickým spolkem - „Husitská nevěsta“ od J. Veselého.

V tomto roce se ochotnický spolek také zúčastnil slavnosti pořádané 10. května Zpěváckým spolkem Bořivoj k položení základního kamene ke stavbě Národního divadla a při akademii ochotníci se hráli jednoaktovku „Ženské slzy“. K vlastní oslavě v Praze vyslal spolek deputaci svých členů.

http://dstlomnice.wz.cz/historie_tylova_divadla.htm

Neblahé poměry ve spolku - nové stanov

Při sledování tak bohaté činnosti nelze dobře pochopit záznamy ve Vlčkových Pamětech z období před vybudováním divadla v nové radnici. Kronikář si velmi stěžuje na „stranictví, nerozumné předsudky, nedůtklivost členů, občané nechápající krásný účel ochotnického divadla činí ochotníkům ještě i nemilé vzdory.“ Další kronikář Josef Petrák má zato, „že Vlčkova slova se týkají úkazu, který tak často, ba snad napořád, se vyskytuje na našem venkově: na jedné straně páni, na druhé prostý lid. Není činnosti v žádném spolku tak obtížné, jako ve spolcích divadelních. Na členech se žádá práce, která sice baví, těší a vzdělává, ale vyžaduje hojně času, mnohé píle, často i nepohodlí a hmotných obětí...“

Aby přiměli své členy k většímu plnění povinností a k větší činnosti, podali ochotníci koncem r. 1869 k potvrzení nové stanov divadelního spolku. Místodržitelství návrh zamítlo s připomínkou, aby celý hrubý příjem z každé hry byl věnován dobročinným účelům. Znamenalo by to, že náklady na všechna běžná vydání, také na otop a světlo, by měli účinkující hradit ze svého. Je přirozené, že členové na takovou podmínku nemohli přistoupit a tak pokračovali ve své činnosti dosavadním způsobem. A podle kroniky pokračovali i neblahé vnitřní poměry ve spolku. Ještě v r. 1872 „vždy více a více pociťovaly se potíže s obsazováním rolí. Nebylo opravdové ochoty, mnozí - zvláště dámy - hráli jen když chtěli, nebo když přidělená role měla mnoho listů. Obsadit vrácenou úlohu bylo opravdovým uměním.“ Přední členové výboru (Jan Raim - ředitel, Václav Hák a Josef Doležal - režiséři, Josef Vlček - pokladník, Josef Petrák - jednatel) čekali nápravu od divadelního řádu, který sestavili namísto neschválených stanov. Řád byl členy přijat, podepsán, ale navrhovatelé byli zklamáni. Poměry ve spolku se nezměnily a dospěly k tomu, že valná hromada spolku svolaná na 12. ledna 1875 měla rozhodnout o životní otázce divadla „Být či nebýt. Dlouho bylo uvažováno, hledány různé cesty k nápravě a nakonec přijat návrh režiséra Josefa Doležala, aby spolek v činnosti setrval a hleděl těžkou krizí překonat.“

Nové stanov - spor s obcí

Dne 1. září 1875 byl podán nový návrh stanov, které byly připsány okresního hejtmanství v Semilech z 24. září téhož roku konečně schváleny. Podle nových stanov vešel Spolek divadelních ochotníků v Lomnici nad Popelkou v nový život o valné hromadě 28. září 1875. Do čela byl opět postaven klidný a rozvážený Jan Raim, který tuto funkci vykonával již od r. 1866 po Dr. Kabeláčovi. Tím zaniklo dosavadní Sdružení ochotníků, které mělo formálně předat inventář divadla Spolku divadelních ochotníků. Je zajímavé, že označení Sdružení se v kronice vyskytuje poprvé a jedině při této příležitosti. Předání inventáře bylo skutečně jenom

Opóna z r. 1896. Ochotníci ve Lhotě měli téměř stejnou - objednali si u autora kopii jeho díla.

formalitou, neboť šlo o stejné členy.

Nastaly však velké spory s obcí, protože městské zastupitelstvo z nepochopitelných důvodů nařídilo předat inventář obci. Spor dostoupil vrcholu tím, že městský úřad vchody do divadla zabezpečil. Dnes již nikdo neobjasní příčinu sporu, který je záhadný také tím, že v té době byl starostou města MUDr. Alois Kabeláč, někdejší čelný představitel (předseda) ochotnického divadla. Výbor spolku však neztratil hlavu. Postavil nové jeviště v sále hostince u Sokola (v místech pozdějšího hotelu Doležal) a již 28. listopadu 1875 se tam hrálo první představení za hojně účasti.

Tím si městské zastupitelstvo uvědomilo, že svou umíněností nic nezmuže, naopak že brzdí rozvoji divadla a samo pak nabídlo ochotníkům další používání divadla v radnici. A tak již 5. prosince 1875 se opět hrálo v radničním divadelním sále. Ale pozůstatky pečeti na vstupních dveřích byly patrné ještě téměř po celou další dobu trvání divadla na radnici.

V jednatelské zprávě Josefa Doležala z r. 1876 se znovu objevují stesky „.. stálá netečnost, která zasluhuje pokárání. Zkoušky odbývají se ne proto, aby se členové v deklamaci a mimice zdokonalovali, ale snad jen proto, aby se co nejvíce hloupostí natropilo. Mnohý člen je na to hrdý, může-li se ve druhé nebo ve třetí zkoušce pochlubiti, že úlohu ještě ani nečetl.“

Zlou situaci uvnitř spolku zvyšuje i okresní hejtmanství přísným dozorem nad spolkovou činností, vyžaduje odvádění jedné třetiny z hrubého příjmu na dobročinné účely, sleduje každé spolkové počínání a dává četnictvem vyšetřovati, hraje-li spolek jen pro své členy nebo i pro širší veřejnost. Představení vyhrazené pro členy bylo osvozeno odvodu

zmiňované třetiny. V r. 1879 šla „sekatura“ okresního hejtmána tak daleko, že od 16. února bylo spolku nařízeno místo jedné třetiny odvádět dvě třetiny hrubého příjmu s pohružkou „... an bych jinak podobné hry povolití nemohl!“

R. 1880 - První host z ND

Z devíti představení v roce je zajímavá hra Marie šl. Ernestové „Jen po proudu“. Představení bylo slavnostní, protože jako host účinkovala Leopoldina de Pauli, přední členka Národního divadla. Hlavní mužskou roli hrál ředitel spolku Josef František Vlček. Z výtěžku věnováno 50 zl. Národnímu divadlu a 10 zl. jeho penzijnímu fondu.

R. 1884 - Spolupráce se Sokolem

Mocným dojmem vyniklo zdařilé představení „Vlast“ od Victoriena Sardoua, uvedené společně s Tělocvičnou jednotou Sokol ve dnech 7. a 8. prosince. Z příjmu 145 zl. 41 kr. předáno 60 zl. Sokolu a 10 zl. pokladně chudých. V květnu vypravil spolek zvláštní vlak pro divadelní ochotníky z Lomnice a okolí na 2 představení do Národního divadla spojené s prohlídkou ND a pražských pamětihodností.

Josef Šimek

(zdroj: Almanach DS J. K. Tyl, Jaromír Mastník a kolektiv)

V příloze příštího čísla uzavře text Josefa Šimka historickou kapitolu divadelního souboru Josef Kajetán Tyl, na jejímž konci je stavba nové divadelní budovy.